

Єщенко Поліна Олександрівна

студентка 1-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЗАБОРОННІ НОРМИ ЯК ПРАВОВІ ЗАСОБИ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ

Заборонні норми є одним з найважливіших різновидів норм права. Проте зміна правових уявлень в останній час вимагає переосмислення сутності та значення цих норм, оскільки саме від того, як вони розуміються залежить те, яким чином буде розвиватись зміст Кодексів України в подальшому. Проблеми існування заборонних норм, як правових норм у цілому, залишаються актуальними та доповнюються разом із змінами у Кодексі. Доповідь присвячені заборонним нормам, що використовуються на рівні диспозиції та санкції. Аналізується предмет і метод правового регулювання заборонних норм. Встановлюється взаємозв'язок між забороною та санкцією.

Заборонні норми містять правила поведінки, які встановлюють юридичний обов'язок особи утримуватися від певних дій, тобто вносять заборону на їх вчинення. Такі норми зазвичай розпізнаються завдяки термінам «не допускається», «заборонено», «не повинне», «не може бути».

Заборонні норми є різновидом імперативних норм, оскільки виражають чітко позначені дії у категоричних розпорядженнях держави та повністю визначають поведінку суб'єктів, не можуть бути замінені за їх рішенням і не дозволяють відхилятися від приписів.

Заборонні норми, разом із уповноважувальними та зобов'язальними, насамперед відносяться до регулятивних норм, котрі впливають на поведінку суб'єктів встановленими санкціями держави. Проте якщо уповноважувальні надають суб'єктам свободу розпоряджатися своїми правами, тобто є диспозитивними, зобов'язальні та заборонні норми повинні реалізовуватись згідно припису. Вони є однозначними та не надають суб'єктам можливості вибору. В заборонних нормах присутні зобов'язання слідувати припису – утримуватись від дії.

Заборонні норми характерні кримінальному праву, більшість з них міститься в Основній частині Кримінального Кодексу України.

Для того щоб повністю розкрити поняття заборонних норм, необхідно чітко визначити предмет їх правового регулювання. Сама заборона не може виступати предметом норми, оскільки у разі правомірної поведінки суб'єкт взагалі не вступає у правовідносини. Предметом свого регулювання заборонні норми мають такі суспільні відносини, які виражені у формі відмежування суб'єкта від небажаних суспільних відносин. Саме це є специфікою заборонних норм. Також

існує думка, що у якості предмета правового регулювання визначають відносини, що виникають внаслідок неправомірної поведінки.

Предмет правового регулювання заборонної норми не може бути визначений без розгляду двох основних її елементів — диспозиції та санкції. Основою заборонної норми є диспозиція, яка містить зобов'язання утримання від тої чи іншої дії. Вона пов'язана з санкцією через зобов'язання пасивного типу. Санкція є обов'язковим елементом структури заборонних норм, оскільки вона допомагає регулювати загальнообов'язковість норми, виступає засобом впливу на суб'єктів, що здійснили порушення. Без неї заборонна норма перетворюється на рекомендацію. У разі її порушення та реалізації санкції заборонної норми виникають охоронні правовідносини.

Традиційно вважалось, що санкція повинна мати негативний характер, проте вже достатній час існує питання щодо заохочувальних норм, крім того й заохочувальних санкцій.

Для впорядкування суспільних відносин законодавство використовує різні засоби правового регулювання, такі, як дозвіл, заохочення, зобов'язання та ін. У разі, коли законодавство використовує заборону, диспозиція заборонної норми описує модель ненормативної поведінки, вслід якої будуть застосовані санкції. Специфіка диспозиції полягає в тому, що вона потребує пасивних дій — утримання.

У структурі метода правового регулювання заборона існує разом із іншими засобами правового впливу на суспільні відносини. У тих випадках, коли заборонні норми націлені проти відносин, що нанесять шкоду суспільству, основним їх змістом стає заборона. З цього випливає виокремлення даних норм у самостійний вид — заборонні норми.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Рязанов М. Ю.

Заболотна Діана В'ячеславівна

студентка 1-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»

АНТРОПОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Юридична відповідальність є одним із видів соціальної відповідальності. Вона відрізняється від інших видів (релігійна, моральна, політична) тим, що ґрунтується на правнорегулятивних вимогах, які забезпечуються в необхідних випадках державним примусом або